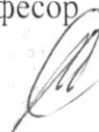

**УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРАПІЇ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради Української
військово-медичної академії
від 28 серпня 2020 р. протокол № 7

Голова вченої ради
д.м.н., професор

Валерій Савицький

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БІОМЕДИЧНА НАУКА ТА ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ МЕДИЧНОЇ ПРАКТИКИ**
підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

Галузь знань: 22 Охорона здоров'я

Спеціальність: 222 Медицина

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Ступінь вищої освіти: доктор філософії

Форма навчання: очна (денна)

Тривалість навчання: 3 кредити (90 годин)

Шифр 1.1.16

Київ - 2020

Розроблено та внесено: кафедра військової терапії Української військово-медичної академії

Розробники програми:

ОСЬОДЛО Галина Василівна, полковник медичної служби, доктор медичних наук, професор, начальник кафедри військової терапії Української військово-медичної академії

ЖЕЛЕХОВСЬКИЙ Олександр Андрійович, підполковник медичної служби, кандидат медичних наук, доцент, заступник начальника кафедри військової терапії Української військово-медичної академії

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни
розглянута на засіданні кафедри військової терапії
Протокол від “26” 06 2020 р. № 11

Начальник кафедри військової терапії
доктор медичних наук, професор
полковник медичної служби,
“26” 06 2020 року

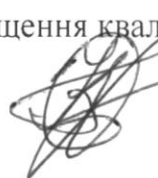

Галина ОСЬОДЛО

Ухвалено Методичною радою
Української військово-медичної академії
Протокол від “27” 08 2020 р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Начальник факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації
полковник медичної служби

Наталія КОЗАК

“27” 08 2020 року

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни для підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня з навчальної дисципліни **«Біомедична наука та етичні принципи медичної практики»** містить обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей здобувача; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у результатах навчання; форм атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти; перелік документів на яких базується програма навчальної дисципліни.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»	Цикл спеціальної (професійної) підготовки
Кредитних модулів – 3	Спеціальність: 222 “Медицина”	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		2-й
Загальна кількість годин – 90 годин.		Семестри
		3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 78 год.; самостійної роботи – 12 год.	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий) Освітньо-кваліфікаційний рівень: доктор філософії	Лекції
		10 годин
		Практичні заняття
		34 години
		Семінарські заняття
		34 години
		Самостійна робота
		12 годин
		Види та форми контролю: Залік (3 години)

2. Загальна мета навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни **«Біомедична наука та етичні принципи медичної практики»** є здобуття ад'юнктом теоретичних знань, практичних умінь та навичок, оволодіння відповідними компетентностями, що необхідні для: проведення науково-дослідної діяльності, аналізу методологічних, біоетичних та етико-правових засад сучасних біомедичних досліджень;

розуміння змісту та стандартних операційних процедур проведення етичної експертизи біомедичних досліджень; набуття практичних навичок планування проекту наукового дослідження та складання форми інформованої згоди для пацієнта відповідно до цінностей та принципів біоетики, етики біомедичних досліджень, міжнародних та вітчизняних етико-правових стандартів; оволодіння сучасною методологією проведення біомедичного дослідження, механізмами втілення цінностей та принципів біоетики в науково-дослідний проект.

3. Компетентності, які набуваються під час засвоєння навчальної дисципліни

Інтегральна

Здатність застосовувати отримані знання, розв'язувати складні задачі та практичні проблеми у професійній діяльності лікаря із застосуванням теорій, положень, принципів та норм гуманітарних, фундаментальних та клінічних наук в умовах інформаційності й комплексності.

Програмні компетентності (загальні)

Здатність використовувати методологічні принципи наукових досліджень.

Здатність професійно використовувати загальні методи пізнання: аналізу та синтезу; індукції та дедукції; закони формальної та діалектичної логіки.

Здатність використовувати правила та принципи біоетики під час планування, проведення та аналізу результатів наукового дослідження.

Програмні компетентності (професійні)

Здатність проводити аналіз проектів та результатів наукових досліджень та оформляти їх у вигляді протоколу досліджень державною мовою.

Здатність застосовувати в науковому дослідженні сучасні методологічні підходи та етико-правові вимоги до біомедичних досліджень.

Здатність до абстрактного мислення, синтезу, аналізу та оцінки сучасних наукових досягнень, отримання нових знань при вирішенні дослідницьких і наукових завдань.

Здатність до включення нових уявлень, ідей смислів в існуючі знання.

Здатність застосовувати сучасні природничі, гуманітарні методології та принципи у науковій діяльності, в оформленні результатів власного наукового дослідження.

Здатність до володіння сучасними методами наукового дослідження, в тому числі пошуку інформації в літературі, розрізнення первинних і вторинних джерел, використання традиційних та новітніх інформаційно-комунікаційних технологій.

Здатність інтерпретувати результати клінічних та доклінічних досліджень та виокремлювати гуманістичну складову дослідження, захищати права та безпеку пацієнтів.

Здатність оцінювати та забезпечувати якість клінічного дослідження, втілювати біоетичні принципи в науковий проект.

Здатність діяти соціально відповідально з метою розвитку громадянського суспільства.

Здатність розв'язання етичних проблем, що виникають в ході проведення дослідження.

Здатність втілювати принципи біоетики в науково-дослідний проект.

Здатність планувати, контролювати, керувати своїм науковим дослідженням.

3. Запланований результат навчання

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна **«Біомедична наука та етичні принципи медичної практики»**:

- 1) отримання знань з навчальної дисципліни обсягом 3 кредита (90 годин);
- 2) складання заліків відповідно до навчального плану теоретичної підготовки;
- 3) подання реферату за обраною темою.

Згідно з вимогами освітньої програми визначені та сформульовані наступні результати навчання ад'юнктів.

Ад'юнкт повинен знати:

- медичну етику та медичну деонтологію, розкриття предмету їх вивчення та кола проблем;
- правове забезпечення професійної діяльності лікаря у сучасному суспільстві;
- основні етапи становлення медичної деонтології та внесок видатних вітчизняних лікарів у її розвиток;
- «Клятву Гіппократа»: історію виникнення та подальші зміни;
- основні типи взаємовідносин між лікарем та пацієнтом, міжнародні документи, що регламентують права пацієнта;
- ятрогенії, основні їх причини, наслідки та профілактика;
- поняття лікарської таємниці: визначення, сутність, основні правові документи, які гарантують дотримання лікарської таємниці в Україні та світі;
- лікарські помилки: визначення, сутність, види лікарських помилок;
- поняття про лікарські правопорушення та юридичну відповідальність за них;
- біомедична етика в сучасному суспільстві, її предмет, статус та коло проблем;
- деонтологічні аспекти захисту права на життя: штучне запліднення, аборти, трансплантологія, використання стоволових клітин, етичні проблеми технологій, штучно підтримуючих життя;

- деонтологічна проблема права пацієнта на смерть: поняття про евтаназію активну та пасивну, морально–деонтологічні погляди на суїцид, статус мертвого тіла в медицині;
- деонтологічні аспекти взаємовідносин у медичних колективах під час виконання лікарської та наукової діяльності;
- основні деонтологічні підходи в онкології, психіатрії, геронтології;
- деонтологічні аспекти взаємовідносин лікаря з хворими на життєво небезпечні інфекційні захворювання.

Ад'юнкт повинен уміти:

- визначати зміст та завдання медичної деонтології в структурі сучасних медичних дисциплін;
- засвоїти основоположні поняття медичної деонтології;
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами; медичного фахівця та вміння застосовувати їх в конкретних професійних ситуаціях;
- визначати та ілюструвати прикладами основні деонтологічні принципи діяльності сучасного лікаря;
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами; медичного фахівця та вміння застосовувати їх в конкретних професійних ситуаціях;
- трактувати ключові питання правових та етичних аспектів медичної діяльності лікаря.

Ад'юнкт повинен володіти наступними практичними навиками:

- втілення сучасних методологічних принципів наукового дослідження в власний науково-дослідний проект;
- втілення біоетичних принципів та цінностей в власний науково-дослідний проект;
- планування та складання «Протоколу біомедичного дослідження» власного біомедичного дослідження;
- складання «Форми інформованої згоди для пацієнтів» власного дослідження;
- втілення принципів біоетики у власне наукове дослідження;
- використання принципів біоетики та сучасних етико-правових вимог при розв'язанні моральних дилем, що виникають при проведенні власного біомедичного дослідження;
- оволодіння механізмом втілення в науковий проект принципів захисту прав пацієнта-суб'єкта дослідження під час проведення біомедичного дослідження, планування дослідження, написання протоколу дослідження, форми інформованої згоди для пацієнта;
- оволодіння механізмом втілення принципів гуманного відношення до експериментальних тварин під час проведення біомедичного дослідження, планування дослідження, написання протоколу дослідження
- складання заключного звіту власного наукового дослідження;

- аналіз етико-правових складових власного наукового проекту та його презентації на засідання комісії з питань етики;
- складання пакету документів біомедичного дослідження для проведення етичної експертизи комісією з питань етики відповідно до сучасних стандартних операційних процедур.

Зазначені практичні навички формуються на кожному навчальному занятті під керівництвом викладача.

5. Структура навчальної дисципліни «Біомедична наука та етичні принципи медичної практики»

5.1. Розподіл навчального часу з дисципліни за семестрами та видами навчальних занять

Семестри	Всього годин/кредитів	З них		В тому числі за видами навчальних занять			Вид та форма контролю
		Аудиторних годин	Самостійна робота	Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	
2 семестр	90/3	78	12	10	34	34	Залік (3 години)
Всього	90/3	78	12	10	34	34	Залік (3 години)

5.2. Змістовий план вивчення навчальної дисципліни

№ з/п	Види навчальних занять	К-ть годин	Із них		Номери семестрів, назва змістового модуля, тем і занять, навчальні питання	Матеріально-технічне забезпечення	Інформаційно-методичне забезпечення
			Навч. заняття	Самост. робота			
1	2	3	4	5	6	7	8
Семестр 3							
Змістовий модуль 1. Загальні питання медичної етики: історія розвитку, основні принципи, правове регулювання							
Тема 1. Медична етика як наукова дисципліна. Нормативно-правова основа медичної етики							
¹	Лекція	2	2	-	Медична етика як наукова дисципліна. Нормативно-правова основа медичної етики	1. Текст лекції. 2. Набір схем, таблиць, слайдів, мультимедійна презентація	Див.розд.11
³	Семінарське заняття	2	2	-	Основні категорії етики. Медична етика та деонтологія. Історичні етапи становлення медичної етики.	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11
⁴	Семінарське заняття	2	2	-	Біоетика як сучасний етап розвитку медичної етики. Визначення етики як самостійної дисципліни.	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11
⁵	Семінарське заняття	2	2	-	Етика в системі гуманітарних знань. Визначення моралі. Концепції походження моралі.	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11

№ з/п	Види навчальних занять	К-ть годин	Із них		Номери семестрів, назва змістового модуля, тем і занять, навчальні питання	Матеріально-технічне забезпечення	Інформаційно-методичне забезпечення
			Навч. заняття	Самост. робота			
1	2	3	4	5	6	7	8
6	Семінарське заняття	2	2	-	Медичне право. Міжнародні правові документи, що регулюють моральне поле в клінічній медицині та медичних дослідженнях: Нюрнберзький кодекс, Женевська Декларація лікарів Всесвітньої Медичної Асоціації, Міжнародний кодекс медичної етики ВМА, Всесвітня декларація про геном людини та права людини.	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11
8	Практичне заняття	2	2	-	Міжнародні правові документи, що регулюють моральне поле в клінічній медицині та медичних дослідженнях: Нюрнберзький кодекс, Женевська Декларація лікарів Всесвітньої Медичної Асоціації, Міжнародний кодекс медичної етики ВМА, Всесвітня декларація про геном людини та права людини.	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання. 3. Історії хвороби	Див.розд.11
9	Практичне заняття	2	2	-	Законодавство України про охорону здоров'я	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання.	Див.розд.11
10	Практичне заняття	2	2	-	Етика в системі гуманітарних знань. Визначення моралі. Концепції походження моралі.	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання.	Див.розд.11
16	Самостійна робота	2	-	2	Міжнародні правові документи, що регулюють моральне поле в клінічній медицині та медичних дослідженнях	Методична розробка на самостійну роботу	Див.розд.11

№ з/п	Види навчальних занять	К-ть годин	Із них		Номери семестрів, назва змістового модуля, тем і занять, навчальні питання	Матеріально-технічне забезпечення	Інформаційно-методичне забезпечення
			Навч. заняття	Самост. робота			
1	2	3	4	5	6	7	8
Тема 2. Принципи медичної етики. Основні засади відносин між лікарем та пацієнтом. Лікар та сучасне суспільство. Особливості національної моделі охорони здоров'я							
21	Лекція	2	2	-	Принципи медичної етики. Основні засади відносин між лікарем та пацієнтом	1. Текст лекції. 2. Набір схем, таблиць, слайдів, мультимедійна презентація	Див.розд.11
24	Семінарське заняття	2	2	-	Традиції та основні принципи медичної етики. Основні засади відносин між лікарем та пацієнтом. Відношення сучасного суспільства до лікаря. Соціальна справедливість і соціоетичні зобов'язання. Розподіл ресурсів охорони здоров'я.	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11
25	Семінарське заняття	2	2	-	Соціоетичні зобов'язання. Практика біоетики в різних моделях охорони здоров'я. Особливості національної моделі охорони здоров'я.	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11
26	Семінарське заняття	1	1	-	Основні принципи національної моделі охорони здоров'я.	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11

№ з/п	Види навчальних занять	К-ть годин	Із них		Номери семестрів, назва змістового модуля, тем і занять, навчальні питання	Матеріально-технічне забезпечення	Інформаційно-методичне забезпечення
			Навч. заняття	Самост. робота			
1	2	3	4	5	6	7	8
27	Семінарське заняття	2	2	-	Особистість лікаря. Лікар та сучасне суспільство. Особливості національної моделі охорони здоров'я.	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11
31	Практичне заняття	2	2	-	Інтерактивна сторона спілкування. Ефективне спілкування. Поняття про «зворотній зв'язок». Комунікативні бар'єри. Моральні норми і правила. Лікарська таємниця.	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання.	Див.розд.11
32	Практичне заняття	2	2	-	Сучасні моделі взаємовідносин «лікар-пацієнт». Фактори впливу на психічний та емоційний стан пацієнта. Поняття про «емпатію». Стадії емпатії. Способи передачі емпатії. Особа в ситуації етичного вибору.	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання.	Див.розд.11
33	Практичне заняття	2	2	-	Основні якості особистості медика. Мужність і оптимізм в роботі медика. Лікар як громадянин та інтелігент. Напрямки та можливості розвитку майбутнього лікаря в етичному та професійному контекстах. Необхідність цілісного мислення для лікаря в сучасному світі.	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання.	Див.розд.11
42	Самостійна робота	2	-	2	Принципи професійного спілкування лікаря та пацієнта на різних етапах діагностування та процесу лікування. Деонтологічні норми під час інформування пацієнта щодо діагнозу та прогнозу лікування. Відносини між лікарем і близькими та рідними пацієнта.	Методична розробка на самостійну роботу	Див.розд.11

Змістовий модуль 2. Етичні проблеми та принципи медичної практики та біомедичних досліджень

Тема 3. Етичні проблеми медицини початку й кінця життя

№ з/п	Види навчальних занять	К-ть годин	Із них		Номери семестрів, назва змістового модуля, тем і занять, навчальні питання	Матеріально-технічне забезпечення	Інформаційно-методичне забезпечення
			Навч. заняття	Самост. робота			
1	2	3	4	5	6	7	8
48	Лекція	2	2	-	Етичні проблеми репродуктивної медицини. Права дитини	1. Текст лекції. 2. Набір схем, таблиць, слайдів, мультимедійна презентація	Див.розд.11
51	Семінарське заняття	2	2	-	Етичні проблеми репродуктивної медицини. Права новонародженого та права ембріона. Пренатальний скрінінг: обґрунтування ризиків.	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11
52	Семінарське заняття	2	2	-	Штучне запліднення та пов'язані з ним етичні проблеми (штучна інсемінація, донорство репродуктивних клітин, сурогатне материнство, маніпулювання ембріонами та зайві ембріони, конфіденційність)	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11
53	Семінарське заняття	2	2	-	Проблема абортів: відношення різних культур та релігійних конфесій; права жінки та ембріона. Права дитини та медицина	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11

№ з/п	Види навчальних занять	К-ть годин	Із них		Номери семестрів, назва змістового модуля, тем і занять, навчальні питання	Матеріально-технічне забезпечення	Інформаційно-методичне забезпечення
			Навч. заняття	Самост. робота			
1	2	3	4	5	6	7	8
54	Семінарське заняття	2	2	-	Проблема життя та смерті в філософії та медицині. Відношення до смерті – історико-філософська ретроспектива.	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11
60	Практичне заняття	2	2	-	Філософський, моральний та правовий аспекти евтаназії та ятротаназії	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання.	Див.розд.11
61	Практичне заняття	2	2	-	Паліативна допомога. Хоспіси: становлення, принципи та філософія лікарського підходу до хворих.	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання.	Див.розд.11
62	Практичне заняття	2	2	-	Сучасна дискусія у світі щодо моральності переривання життя. Відношення до пацієнтів похилого віку	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання.	Див.розд.11
76	Самостійна робота	2	-	2	Етичні проблеми репродуктивної медицини.	Методична розробка на самостійну роботу	Див.розд.11

Тема 4. Соціально-філософські аспекти етичних проблем в медицині

№ з/п	Види навчальних занять	К-ть годин	Із них		Номери семестрів, назва змістового модуля, тем і занять, навчальні питання	Матеріально-технічне забезпечення	Інформаційно-методичне забезпечення
			Навч. заняття	Самост. робота			
1	2	3	4	5	6	7	8
77	Лекція	2	2	-	Етичні проблеми трансплантології, переливання крові, ВІЛ-інфекції та соціально-небезпечних інфекцій	1. Текст лекції. 2. Набір схем, таблиць, слайдів, мультимедійна презентація	Див.розд.11
79	Семінарське заняття	2	2	-	Основи біоетичних аспектів трансплантології та переливання крові. Поняття трансплантації: історія і сучасність. Моральні проблеми трансплантології. Ксенотрансплантація. Етико-правові принципи трансплантації людських органів. Закон України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині».	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11
80	Семінарське заняття	2	2	-	Поняття про донорство та трансфузіологію. Біоетичні проблеми переливання крові. Закон України «Про донорство крові та її компонентів». Юридичні моделі при заборі органів від трупних донорів. Біоетичні проблеми клонування людських органів. Етичні проблеми біобанків органів і тканин	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11
81	Семінарське заняття	2	2	-	Основи біоетичної оцінки та контролю генетичних технологій. Етичні проблеми впровадження нанотехнологій у медицину	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11
85	Практичне заняття	2	2	-	Основи біоетичних проблем ВІЛ-інфекції та інших соціально небезпечних інфекцій. Морально-етичні проблеми ВІЛ /СНІДУ причина прихованої епідемії в Україні.	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання.	Див.розд.11

№ з/п	Види навчальних занять	К-ть годин	Із них		Номери семестрів, назва змістового модуля, тем і занять, навчальні питання	Матеріально-технічне забезпечення	Інформаційно-методичне забезпечення
			Навч. заняття	Самост. робота			
1	2	3	4	5	6	7	8
86	Практичне заняття	2	2	-	Ятрогенії: поняття, класифікація, причини, наслідки, профілактика. Лікарська помилка: визначення, види лікарських помилок. Поняття про лікарські правопорушення і юридична відповідальність за них.	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання.	Див.розд.11
87	Практичне заняття	4	4	-	Біоетичні проблеми біопсихосоціальної медицини, психології та психіатрії Лікування психічних хворих і права людини. Специфіка етичних проблем у психіатрії. Моделі психічних захворювань. Етика медсестри психіатричного закладу. Психотерапевтична роль медсестри. Загальні етичні принципи в роботі психологів різних рівнів. Специфіка роботи з дітьми	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання.	Див.розд.11
90	Практичне заняття	2	2	-	Механізми психічного та фізіологічного стресу. Психологічні наслідки стресу. Профілактика психічного стресу та корекція його наслідків. Сучасні підходи до психічного оздоровлення. Етичні проблеми медичного застосування психотропних засобів. Боротьба з наркозалежністю, алкоголізмом і тютюнопалінням.	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання.	Див.розд.11
91	Практичне заняття	4	4	-	Біотехнологія, біобезпека і генетична інженерія. Генно-інженерні організми на службі у медицини. Виробництво трансгенних медичних препаратів. Етичні проблеми застосування медичних технологій, які пов'язані із втручанням у геном людини, її фізіологію, фізичну та психологічну цілісність. Етичні проблеми клонування живих організмів.	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання.	Див.розд.11
92	Практичне заняття	2	2	-	Генна та фетальна терапія, генетична паспортизація, генно-модифіковані продукти – етичні аспекти. Приклади впровадження нанотехнологій у медицину	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання.	Див.розд.11

№ з/п	Види навчальних занять	К-ть годин	Із них		Номери семестрів, назва змістового модуля, тем і занять, навчальні питання	Матеріально- технічне забезпечення	Інформаційно -методичне забезпечення
			Навч. заняття	Самост. робота			
1	2	3	4	5	6	7	8
	Практичне заняття				Етико-деонтологічні аспекти застосування нанотехнологій. Біоетичні принципи впровадження нанотехнологій. Проблеми впровадження нанотехнологій у медицину		
⁹⁵	Самостійна робота	4	-	4	Основи біоетичних проблем ВІЛ-інфекції та інших соціально небезпечних інфекцій. Морально-етичні проблеми ВІЛ /СНІДУ причина прихованої епідемії в Україні. Допомога хворим на СНІД. Епідемія ВІЛ/СНІДу. Правозахисна діяльність у сфері ВІЛ/СНІДу. Біоетичні проблеми під час лікування хворих з ВІЛ/СНІДом. Права людей, які живуть із ВІЛ/СНІДом. Правозахисна діяльність у сфері ВІЛ/СНІДу. Стигма і дискримінація, асоційовані з ВІЛ/СНІДом	Методична розробка на самостійну роботу	Див.розд.11

№ з/п	Види навчальних занять	К-ть годин	Із них		Номери семестрів, назва змістового модуля, тем і занять, навчальні питання	Матеріально-технічне забезпечення	Інформаційно-методичне забезпечення
			Навч. заняття	Самост. робота			
1	2	3	4	5	6	7	8
Тема 5. Етико-правове регулювання біомедичних досліджень. Доклінічні дослідження та клінічні випробування лікарських засобів в Україні							
102	Лекція	2	-	2	Етико-правове регулювання біомедичних досліджень. Доклінічні дослідження та клінічні випробування лікарських засобів в Україні	1. Текст лекції. 2. Набір схем, таблиць, слайдів, мультимедійна презентація	Див.розд.11
104	Семінарське заняття	2	2	-	Основні етичні принципи біомедичних досліджень. Нюрнберзький кодекс, Бельмонтський звіт та Хельсинська декларація ВМА. Етичні принципи досліджень над тваринами. Доктрина трьох "R".	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11
105	Семінарське заняття	2	2	-	Принципи та етапи біомедичних досліджень з людьми. Стандарти якості біомедичних експериментів згідно М. Бунге. Основні етичні принципи біомедичних досліджень. Нюрнберзький кодекс, Бельмонтський звіт та Хельсинська декларація ВМА.	1. План семінарського заняття. 2. Набір схем, таблиць, слайдів.	Див.розд.11
109	Практичне заняття	2	2	-	Основні етичні принципи біомедичних досліджень. Нюрнберзький кодекс, Бельмонтський звіт та Хельсинська декларація ВМА. Етичні принципи досліджень над тваринами. Доктрина трьох "R".	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання.	Див.розд.11

№ з/п	Види навчальних занять	К-ть годин	Із них		Номери семестрів, назва змістового модуля, тем і занять, навчальні питання	Матеріально-технічне забезпечення	Інформаційно-методичне забезпечення
			Навч. заняття	Самост. робота			
1	2	3	4	5	6	7	8
¹¹⁰	Практичне заняття	2	2	-	Принципи та етапи біомедичних досліджень з людьми. Стандарти якості біомедичних експериментів згідно М. Бунге. Основні етичні принципи біомедичних досліджень. Нюрнберзький кодекс, Бельмонтський звіт та Хельсинська декларація ВМА.	1. Методична розробка на практичне заняття. 2. Ситуаційні завдання.	Див.розд.11
¹¹⁵	Самостійна робота	2	-	2	Етико-правове регулювання біомедичних досліджень.	Методична розробка на самостійну роботу	Див.розд.11

6. Індивідуальні завдання

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено такі індивідуальні завдання:

1. Основні етапи розвитку етики, деонтології та біоетики.
2. Морально-етична відповідальність лікаря у сучасному суспільстві. «Етичний кодекс лікаря України» (2009 р.).
3. Свобода і відповідальність у науці – погляди Лауреатів Нобелівської премії в галузі біології, медицини та хімії.
4. Біоетика – шлях до стратегічної відповідальності.
5. Глобалізація та вимоги формування нової відповідальності професійних співтовариств.
6. Життя як цінність в дискурсі філософії та медицини.
7. Етико-філософські проблеми в діяльності сімейного лікаря.
8. Навички міжособистого спілкування у медичному та фармацевтичному колективі.
9. Соціальна робота та її медична спрямованість. Етика, філософія та медицина Стародавнього Китаю (Трактат «Ней-цзин», «Книга про внутрішню людину»).
10. Взаємозв'язки античної філософії, етики та медицини. Етичні питання медицини у філософії Сократа, Платона та Аристотеля.
11. Моральні принципи історичної моделі біоетики Парацельса.
12. Деонтологічна модель біоетики.
13. Морально-правові аспекти проведення клінічних експериментів та досліджень; офіційні документи, які регламентують проведення випробувань із залученням людини.
14. Моральні питання проведення експериментів ембріонах людини, розумово та фізично відсталих особах, етичні аспекти ставлення до новонароджених із дефектами розвитку.
15. Право людини на життя та смерть, проблема цінності людського життя.
16. Моральні проблеми штучного запліднення, абортів та „сурогатного материнства”.
17. Морально–правові аспекти реаніматології та трансплантології: використання органів від живих та померлих донорів, ксенотрансплантація – за та проти.
18. Вчення про стовбурові клітини, морально–деонтологічна оцінка процедур отримання та уведення в організм ембріональних стоволових клітин людини.
19. Деонтологічні аспекти взаємовідносин у медичних колективах: проблеми корпоративності, демократичності, субординації.
20. Проблема ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД: питання медичної етики та деонтології.
21. Морально-етичні проблеми в онкології, геронтології, психіатрії та пошук шляхів їх вирішення.
22. Деонтологічні аспекти спілкування із пацієнтами–військовослужбовцями, що проходили службу у «гарячих» точках та зоні АТО.

7. Методи навчання

Видами навчальних занять з дисципліни «**Біомедична наука та етичні принципи медичної практики**» є лекції, практичні заняття із використанням комп'ютерної техніки, самостійна робота ад'юнктів, індивідуальні консультації. При проведенні занять застосовуються основні педагогічні методи навчання: ділова гра, аналіз конкретних ситуацій, активне програмове навчання, ігрове проектування, стажування і проблемна лекція.

8. Види контролю та методи їх проведення

Для визначення рівня засвоєння ад'юнктами навчального матеріалу використовуються такі форми та методи контролю і оцінювання знань:

- проведення попереднього тестування для визначення базового рівня знань ад'юнктів;
- оцінювання ад'юнкта під час семінарських та практичних занять;
- оцінювання виконання індивідуального науково-дослідного завдання;
- проведення заліку.

9. Розподіл балів, які отримують слухачі

Максимальна кількість балів, яку ад'юнкт може набрати під час всіх передбачених практичних та семінарських занять, дорівнює 170 балів. За залік ад'юнктом може набрати максимально 113 балів.

Рейтингова оцінка ад'юнкта з дисципліни складається з балів, що він отримує **під час вивчення дисципліни:**

- відповіді на 17 семінарських заняттях;
- виконання 17 практичних завдань;
- проведення диференційованого заліку.

Бали, які ад'юнкт отримав під час усіх передбачених семінарських та практичних занять складають 60% від рейтингової оцінки, залік – 40% відповідно. Підвищити оцінку можливо за рахунок виконання індивідуального завдання.

Система оцінювання за дисципліну

Робота на практичних, самостійних та семінарських заняттях з дисципліни «Внутрішні хвороби».

Оцінка за одну відповідь дорівнює:

– повне та самостійне виконання практичного завдання
або повна та обґрунтована відповідь на запитання	5;
– неповне, але самостійне виконання практичного завдання
або повна відповідь на запитання	4;
– виконання практичного завдання за допомогою викладача
або неповна відповідь на запитання	3;

– слухачі не здатний виконати практичне завдання навіть за допомогою викладача або відсутня відповідь на запитання

2.

Максимальна кількість балів на всіх практичних та семінарських заняттях дорівнює:

$$34 \times 5 = 170$$

Мінімальна кількість балів, яку слухач може набрати під час всіх передбачених практичних та семінарських занять з дисципліни, дорівнює:

$$34 \times 3 = 102$$

Індивідуальне завдання

Вага індивідуального завдання не повинна перевищувати коефіцієнт 0,1 від загальної кількості балів. За відпрацьоване індивідуальне завдання ад'юнкт отримує від 10 до 20 балів.

Критерії оцінювання занять з дисципліни «Внутрішні хвороби»

Тема	Максимальний бал	Мінімальний бал
Тема 1	35	21
Тема 2	35	21
Тема 3	35	21
Тема 4	45	27
Тема 5	20	12
Всього	170	102
Індивідуальне завдання	20	10
Залік	113	68
Разом сума балів	303	180

Умови допуску до диференційованого заліку

Залік здійснюється по завершенню вивчення всіх тем дисципліни на останньому контрольному занятті.

Ад'юнкт допускається до заліку, якщо він до початку заліку ліквідував заборгованість за всіма видами робіт, які передбачені робочим навчальним планом (робочою програмою навчальної дисципліни) та при вивченні дисципліни набрав кількість балів, не меншу за мінімальну (102 бали).

Ад'юнкт, який набрав протягом навчання рейтингову оцінку з кредитного модуля менше за 105 балів, до заліку не допускається. Він отримує оцінку F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання диференційованого заліку

Максимальна кількість балів, що може отримати слухач за залік дорівнює 113, а мінімальна – 68.

Критерії	Бали
----------	------

повна відповідь на питання білету	113
не повна відповідь на питання білету	85
часткова відповідь на питання білету	68
відповідь на питання білету містить грубі помилки	0
відсутність відповіді на теоретичне питання білету	0

Порядок застосування рейтингової системи оцінювання

Рейтингова система оцінювання успішності з навчальної дисципліни доводиться ад'юнктам на першому занятті.

Рейтингова оцінка (сума балів), яку ад'юнкт набрав з навчальної дисципліни за результатом всіх видів навчальних занять, доводиться до ад'юнкта на останньому занятті.

Рейтингова оцінка (в балах) навчальної дисципліни визначається як сума рейтингового балу, що ад'юнкт набрав протягом навчальних занять, виконання індивідуального завдання та рейтингового балу за результатами відповідей на іспиті.

Для визначення оцінки за шкалою ЄКТС та національною шкалою рейтингова оцінка (в балах) навчальної дисципліни переводиться згідно з таблицею.

Рейтингова оцінка	Відсоткове співвідношення	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
273-303	90-100	A	відмінно
249-272	82-89	B	добре
227-248	75-81	C	
203-226	67-74	D	задовільно
182-202	60-66	E	
106-181	35-59	FX	незадовільно
1-105	1-34	F	

Навчальна дисципліна зараховується слухачу, якщо він набрав не менше 180 балів (102 - за поточну діяльність, 10 - за індивідуальне завдання та 68 балів за залік).

Отримані результати вносить до відомості обліку успішності.

10. Методичне забезпечення

Тексти та презентації лекцій.

Методичні розробки з аудиторних занять.

Методичні розробки з самостійної позааудиторної роботи ад'юнктів.

Фонди оціночних засобів для поточного контролю рівня знань ад'юнктів.

Критерії оцінки знань слухачів з дисципліни.

11. Рекомендована література

Основна:

1. Білоконь С. В. Основи біоетики та біобезпеки: навчальний посібник / С. В. Білоконь – Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. – 155 с.
2. Етична експертиза біомедичних досліджень. Методичні рекомендації. –К: Сфера, 2008.- 48 с.
3. Загальна декларація про біоетику та права людини (ЮНЕСКО, 2005 р.).
4. Загальні принципи організації діяльності комісій з питань етики при лікувально-профілактичних закладах, в яких проводяться клінічні випробування лікарських засобів. Посібник [автори укладачі: Л. Ковтун, Л. Янкова, С. Распутняк, О. Сілантьєва, Я. Мальцева, Л. Попова, М. Калашнікова, Т. Федорчук]. – Київ: ДЕЦ МОЗ, 2017.- 48 с.
5. Закони України: «Про лікарські засоби», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про науково-технічну інформацію»; Настанови «Лікарські засоби. Належна клінічна практика». <http://www.dec.gov.ua/index.php/ua/responsive/2013-12-12-17-11-38>
6. Конвенция о защите прав и достоинств человека в связи с применением достижений биологии и медицины: Конвенция о правах человека и биомедицине. Овьедо, 4 апреля 1997. – 5 с. URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168007d004> (доступ 20.09.2018).
7. Кузь О. М., Чешко В.Ф. Філософія науки: навчальний посібник / О. М. Кузь, В. Ф. Чешко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 172 с.
8. Лісовий В.М. М'ясоєдов В.В. Ковальова О.М. Біоетичні принципи випробувань лікарських засобів.- Харків: ХНМУ, 2012.
9. Основи методології та організації наукових досліджень навчальний. Посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнктів/За редакцією члена-кореспондента НАН України, доктора філософських наук, професора А. Є. Конверського.-Київ: «Центр учбової літератури», 2010.
10. Пустовіт С.В. Етична експертиза біомедичних досліджень: сутність, функції, проблеми//Современные проблемы токсикологии. - 2011.- №4(54).- С. 5-10.
11. Пустовіт С.В. Методологические проблемы этического регулирования клинических исследований//Интегративная антропология.- 2014.- № 1(23).- С. 25-30.
12. Руководство для членов Комитетов по этической экспертизе исследований. Руководящий комитет по биоэтике // Департамент документации и публикации, Совет Европы, Октябрь 2012. – 63 с.
13. Философия биомедицинских исследований / Под ред. Б. Г. Юдина. — М.: Институт человека РАН; Независимый институт гражданского общества, 2004. – 128 с.

14. Філософія науки: підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін.; за ред. І. С. Добронравової. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2018. – 255 с.
15. International Ethical Guidelines for Health-related Research Involving Humans. Geneva: Council for International Organizations of Medical Sciences (CIOMS); 2016

Додаткова:

1. Гельсінська декларація (ВМА, 1913 р.).
2. Європейська конвенція про захист хребетних тварин, що використовуються для дослідних та інших наукових цілей (1986 р.).
3. Загальна декларація прав людини (ООН, 1948 р.).
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Європейська Конвенція з прав людини) (Рада Європи, 1950 р.).
5. Конвенція про права інвалідів (ООН, 2006 р.).
6. Конвенція про права людини та біомедицину (Конвенція Ов'єдо, 1997 р.) і Додатковий протокол про біомедичні дослідження (2005 р.);
7. Директива Ради ЄС № 90/385/ЄЕС «Про наближення законодавства держав - членів стосовно активних медичних виробів, що імплантуються» (1990). Директива Ради ЄС № 93/42/ЄЕС «Про медичні прилади» (1993).
8. Директива Європейського парламенту та Ради ЄС від 27 жовтня 1998 р. № 98/79/ЄС «Про засоби медичної техніки для діагностики *in vitro*», принципів Належної клінічної практики (ICH GCP),
9. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження» (2006 р.).
10. Наказ МОЗ України № 690 від 23.09.2009 «Про затвердження Порядку проведення КВ та експертизи матеріалів КВ та Типового Положення про комісії з питань етики» (зареєстрований в Міністерстві Юстиції 29.10.2009 №1010/1726 та №1011/1727) зі змінами
11. Bioethics in Central Europe: Methodology and education. Ed. By V. Glushman. – Preshov, 2009.- 258 с.